

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 5 - MAART 2014

[nl](#) [fr](#) [en](#)

NIEUWE PUBLICATIE: TRANSITIONAL JUSTICE AND MEMORY IN EUROPE

Het pas verschenen boek 'Transitional Justice and Memory in Europe (1945-2013)', onder redactie van Nico Wouters, poogt aan de hand van negen casestudies de lange-termijnpact van overgangsjustitie te onderzoeken. [\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2517\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2517)

HISTORIKERDIALOG 2014

In de loop van 2014 gaan Duitse en Belgische historici vijfmaal met elkaar in gesprek over de Eerste Wereldoorlog, in het kader van de 'Historikerdialoog'. Maak kennis met deze boeiende debatcyclus.

[\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2504\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2504)

LEZING EN DEBAT MET FILIPPO FOCARDI EN BRUNO GROPPPO

Op woensdag 26 maart hebben we de historici Filippo Focardi en Bruno Groppo te gast. In het kader van Focardi's tijdelijke leerstoel aan de ULB zullen zij een namiddag vullen over 'Europe and its memories. Politics and Cultures of Remembrance since 1989'. [\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2556\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2556)

DE OORLOGSKRANTEN: OOK IN HET FRANS!

Het CEGESOMA gaat in zee met de uitgever van 'De Oorlogskranten 14-18' voor een Franstalige versie. Binnen enkele weken liggen in alle Brusselse en Waalse krantenwinkels mooi gebundelde Franstalige kranten uit de Grote Oorlog. [\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2565\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2565)

STUDIEDAG OVER WOI EN NATIONALE IDENTITEIT

Op woensdag 7 mei organiseert het CEGESOMA samen met de Koninklijke Vlaamse Academie van België (KVAB) een studienamiddag over 'Oorlog en Nationale Identiteit'. Wees welkom en debattee mee! [\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2562\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2562)

DE GROOTE OORLOG IN ONZE ARCHIEVEN

Onze archiefcollecties over de Eerste Wereldoorlog zijn bescheiden, maar bevatten toch enkele waardevolle documenten. De stukken over het dagelijks leven aan het front en in het bezette land zijn beslist de moeite waard. [\[MEER INFO\] \(http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2559\)](http://www.cegesoma.be/cms/index_nl.php?article=2559)

Publicatie van het boek "Transitional Justice and Memory in Europe"

Eind februari 2014 verschijnt het boek *Transitional Justice and Memory in Europe (1945-2013)* bij Intersentia Publishing. Dit Engelstalige boek is het resultaat van het project dat CEGESOMA coördineerde in samenwerking met de Dienst Vredesopbouw (Buitenlandse Zaken).

Het boek bevat een algemene introductie op de moeilijke relatie tussen historisch onderzoek en het multi-disciplinaire veld van *Transitional Justice*. Het boek bevat ook twee comparatieve conclusies, waaronder van de internationaal erkende Belgische socioloog Luc Huyse.

De kern van het boek zijn echter de negen nationale hoofdstukken: vier post 1945-casussen (België, Duitsland, Frankrijk en Nederland), drie overgangscasussen tijdens de jaren 1970 in Zuid-Europa (Griekenland, Portugal en Spanje) en twee post-1989 casussen (Polen en Hongarije).

De vernieuwende aanpak ligt in de lange termijn analyse van de maatschappelijke impact van het Transitional Justice beleid in elk land.

De volledige inhoudstafel en bestelinformatie vindt u [hier](#).

[Nico Wouters](#)

Ga naar [de backlist](#) voor een overzicht van alle uitgaven.

26 / 2 / 2014

◀ Terug ▶

Belgische en Duitse historici over de Groote Oorlog

Programma Historikerdiallog 2014 is bekend

Op **maandag 24 maart 2014** vindt de eerste **Historikerdiallog** van het jaar 2014 plaats aan de UCL (Louvain-la-Neuve). Dr. Jens Thiel gaat dan in gesprek met dr. Emmanuel Debruyne over deportatie en verplichte tewerkstelling tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De *Historikerdiallog* is een reeks publieke lezingen en debatten tussen Belgische en Duitse historici. Tijdens iedere Historikerdiallog staat een thema centraal dat verband houdt met de Eerste Wereldoorlog. Door de visies van Duitse en Belgische historici samen te brengen en te confronteren, wordt duidelijk welke accenten er werden gelegd in de historiografie in beide landen, en hoezeer de visies op het oorlogsverleden kunnen verschillen en elkaar kunnen verrijken.

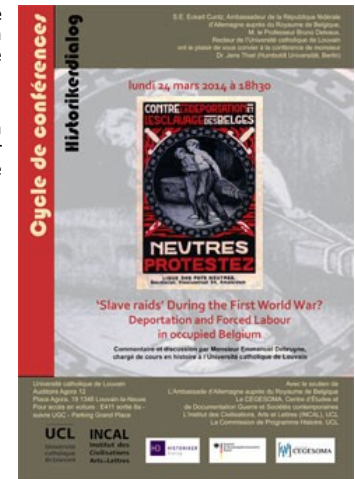
Het idee van een dialoog tussen Duitse en Belgische historici werd eind 2012 gelanceerd door Eckart Cuntz, ambassadeur van de Bondsrepubliek Duitsland in België. Het concept werd eerst opgepikt door de KU Leuven, en nadien overgenomen door diverse Belgische universiteiten. Sinds vorig jaar fungeert het CEGESOMA als centrale coördinator van dit project. Het eerste concrete resultaat van deze coördinatie is de samenstelling van het programma voor 2014.

U vindt de programmafiyer [hier](#).

In de loop van de maand maart gaat ook de website www.historikerdiallog.eu online.

Karel Strobbe

20 / 2 / 2014

◀ [Terug](#) ▶

Lezing en debat met Filippo Focardi en Bruno Groppo

Europe and its memories. Politics and cultures of remembrance since 1989

Op **woensdag 26 maart 2014** organiseert het CEGESOMA een lezing- en debatnamiddag over Europese herinneringspolitiek en -cultuur sinds 1989. Centrale gasten zijn de Italiaanse historicus **Filippo Focardi**, die momenteel de *Chaire internationale d'Histoire de la Deuxième Guerre mondiale* bekleedt aan de ULB, en de Franse historicus **Bruno Groppo**, gespecialiseerd in de geschiedenis van de arbeidersbeweging en de thematiek van geschiedenis en herinnering.

Het einde van de Koude Oorlog leidde niet alleen tot een herdefiniëring van de Europese politieke orde, maar ook tot de herijking van het Europese publieke en institutionele geheugen. Nieuwe paradigma's vervingen de herinneringsstructuren die na de Tweede Wereldoorlog waren ontwikkeld. Het antifascisme erodeerde en maakte geleidelijk plaats voor een antitotalitaire visie. In het nieuwe herinneringsverhaal kreeg de figuur van het slachtoffer, en niet langer de partijdige held, een centrale plaats. Vooral de slachtoffers van het uitroeiingsprogramma van de nazi's en van communistische regimes traden op het voorplan. Maar kan de herinnering aan de Holocaust en het antitotalitaire model de basis vormen van een gemeenschappelijke Europese herinnering? Moeten niet ook andere ervaringen, zoals het kolonialisme, opgenomen worden? Waar komt de obsessie voor het verleden, die vaak de vorm aanneemt van een competitie tussen slachtoffers of zelfs ware "memory wars", vandaan?

Filippo Focardi behaalde in 2000 een doctoraat in de hedendaagse geschiedenis (universiteit van Turijn) met een proefschrift over de perceptie van Duitsland in Italië in de periode 1943-1949. Sinds zijn promotie verrichtte hij onderzoek en doceerde hij aan diverse Italiaanse universiteiten (Firenze, Padua, Rome, Siena). Zijn belangrijkste onderzoeksthema's zijn de herinnering aan het fascisme en de Tweede Wereldoorlog in Italië, de herinnering aan het Italiaanse verzet, de bestrafing van Duitse oorlogsmisdadigers in Italië, en Italiaans-Duitse relaties sinds de negentiende eeuw. Zeer recent redigeerde hij samen met Bruno Groppo de essaybundel *L'Europa e le sue memorie. Politiche e culture del ricordo dopo il 1989*.

Bruno Groppo is een groot kenner van de arbeidersbeweging en verrichtte reeds onderzoek naar de contacten tussen de Europese sociaal-democratie en syndicaal-socialistische milieus in de VS in de jaren '20 en '30. Zijn interesse gaat ook uit naar de Duitse en Oostenrijkse sociaal-democraten in ballingschap, politiek militantisme in Argentinië in de jaren 1960 en 1970 en de historiografie over deze periode. Hij neemt deel aan de activiteiten van het onderzoeksnetwerk "Archives et relations internationales" (BDIC, Nanterre), vooral als die betrekking hebben op de archieven over ballingschap in Argentinië en de repressie in Latijns-Amerika. Vandaag focust hij vooral op de herinneringspolitiek in Europa na 1945. Hij is onderzoeksleider bij de CNRS, verbonden aan het *Centre d'histoire sociale du XXe siècle (Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne)* en doceert "Cultuur en politieke identiteiten in Europa" aan de Universiteit van Padua.

Deze activiteit in het Frans en in het Engels vindt plaats in de conferentiezaal van het CEGESOMA en start om **14.30u**. Deelname is gratis, maar gelieve vooraf aan te melden via cegesoma@cegesoma.be of 02/5569211.

[Chantal Kesteloot](#) - [Karel Strobbe](#)

De Italiaanse historicus Filippo Focardi.

De Franse historicus Bruno Groppo.

In de krantenwinkel : De Oorlogskranten in het Frans

Na het succes van *De Oorlogskranten 1914-1918* ([kijk hier](#)) werkt het CEGESOMA aan de productie van een Franstalige tegenhanger: *Les Journaux de Guerre, 1914-1918*.

De reeks zal Belgische oorlogskranten integraal en in hun originele vorm heruitgeven.

De rijkdom en de diversiteit van de Franstalige oorlogskranten die bewaard zijn gebleven, is enorm. Samen bieden ze een mooi panorama van het conflict dat de 20ste eeuw op een brutale manier inluidde.

De nummers van *Les Journaux de Guerre* bevatten een selectie dagbladen, die handelen over de belangrijkste gebeurtenissen uit de Eerste Wereldoorlog. Zowel de gecensureerde als de clandestiene pers komt aan bod, evenals frontblaadjes en kranten die door Belgische ballingen werden uitgegeven.

Elke editie bevat daarnaast ook gespecialiseerde artikels, om de gebeurtenissen in een bredere context te plaatsen en het belang en de erfenis van het conflict te duiden.

Les Journaux de Guerre, 1914-1918 is een onafhankelijke publicatie. Het CEGESOMA staat in voor de wetenschappelijke en redactionele omkadering. Voor meer informatie kunt u terecht op [de website van de Franstalige Oorlogskranten](#).

[Sophie Soukias](#)

19 / 3 / 2014

Pers: informatie-en propaganda-instrument in tijden van oorlog. Foto uit het supplement van het Brusselse weekblad "Le Temps présent illustré", nr. 1, 4 augustus 1915.

◀ [Terug](#) ▶

Studiedag rond WOI en nationale identiteit

Op **woensdag 7 mei 2014** co-organiseert het CEGESOMA een studienamiddag samen met de Koninklijke Vlaamse Academie van België (KVAB), onder de titel 'Oorlog en Nationale Identiteit. België en Vlaanderen in de Eerste Wereldoorlog'. De studienamiddag vindt plaats in de gebouwen van de KVAB in Brussel.

Vier toonaangevende historici zullen spreken over de impact van WOI op het Belgische en Vlaamse nationale identiteitsgevoel. Dit blijft een interessant onderwerp voor academisch en maatschappelijk debat. WOI wordt immers door vele experts nog altijd beschouwd als de geboorte van het anti-Belgische Vlaams-nationalisme en het begin van het einde van de Belgische unitaire staat. De sprekers zullen relatief korte presentaties geven, waarin de nadruk ligt op stellingen en de resultaten van hun onderzoek. De studiedag wordt geopend door minister van Staat Mark Eyskens, terwijl Rudi Van Doorslaer het plenaire debat en het panelgesprek met het publiek zal modereren.

Programma:

14.05u

Inleiding door Mark Eyskens

14.15u

Situering van het thema door Rudi van Doorslaer

14.30u

Bruno Yammine (UGent), De ideologische basis van de Duitse Flamenpolitik en zijn gevolgen

14.45u

Lode Wils (KU Leuven), De impact van de Flamenpolitik op het activisme, de Frontbeweging en het naoorlogse Vlaams-nationalisme

15.00u

Antoon Vrints (UGent), De betekenis van het Belgisch oorlogsnationalisme

15.15u

Maarten Van Ginderachter (UA), De rol van WO I in het uiteengroeien van België

15.30u

Panelgesprek o.l.v. Rudi van Doorslaer met de vier sprekers en Mark Eyskens met mogelijkheden voor discussie en vragen vanuit het publiek

16.30u

Conclusies bij het panelgesprek en de discussie door moderator Rudi van Doorslaer, gevolgd door een afsluitend woord door voorzitter Mark Eyskens

17.00u

Receptie

Inschrijven is gratis, maar een bericht vooraf is verplicht, aan ellen.serrien@kvab.be.

[Nico Wouters](#)

17 / 3 / 2014

Het Paleis der Academiën, waar de KVAB gehuisvest is.

Ook archief over de Eerste Wereldoorlog in CEGESOMA

U heeft hier reeds kunnen lezen welke rijkdom het CEGESOMA in de bibliotheek en de iconografische collectie bewaart over de Eerste Wereldoorlog. Ondanks de oriëntatie van het CEGESOMA-archief op de Tweede Wereldoorlog en de naoorlog, worden toch ook interessante documenten in verband met de Eerste Wereldoorlog ter beschikking gesteld. In het bijzonder de archiefreeks AB, dagboeken en manuscripten, en de collectie vlugschriften bevatten heel wat waardevol origineel materiaal.

De dagboeken en manuscripten

Een tachtigtal (Veld)dagboeken, schriftjes, losse teksten en andere egodocumenten, zowel manuscripten als uitgetikte exemplaren, illustreren verschillende aspecten van oorlog en bezetting in België. Meer dan de helft van deze documenten is in het Frans, wat niet hoort te verwonderen (zie verder).

Brussel. Duitse vrijwilligers begeven zich naar het station om zich te laten inlijven in het keizerlijk leger.
(Foto Cegesoma, nr 272.349)

de Zuid Willemsvaart zijnde de herinneringen van mensensmokkelaar Louis Peeters 1915-1918 (AB 2097), een monografie van clandestien spionagechef Walthère Dewé himself (*Notice historique sur le corps d'observation allié attaché à l'armée anglaise - La Dame Blanche*) (AB 2261), *Vaderlandsliefde en Vlaamsche burgerij*, over flamingantisme en patriotisme, een essay van Richard Van Landuyt (AB 2060), een verslag over Belgische zieken in Frankrijk in 1916-1921 *L'histoire du sanatorium de Chanay (Ain)* door Albert Hottlet (AB 2093) enz.

Praktisch kan de lezer via het zoeken in de catalografie met trefwoorden "wereldoorlog (1914-1918)" en "guerre mondiale (1914-1918)" hier op de site de beschrijving van al deze documenten terugvinden.

De vlugschriften

In de collectie vlugschriften bewaart CEGESOMA een omvangrijk bestand bestaande uit honderden foldertjes, strooibrieven, ravitaillingsdocumenten, reclame, kleine brochures, formulieren en identiteitsdocumenten, programma's en andere vooral niet-persoonlijke documenten uit de oorlogsperiode 1914-1918 bestemd voor een breed publiek in het bezette land en in onbezett gebied (Frankrijk, Groot-Brittannië en Nederland).

Inhoudelijk gaat het ondermeer om de gevluchte Belgen in Engeland en Nederland (o.a. liefdadigheid en cultuur, internering van soldaten in Nederland), hulp en voeding in het bezette land, Duitse propaganda, pro-geallieerde, pro-Belgische (met als emblematische figuren Albert I, kardinaal Mercier...) en anti-Duitse clandestiene propaganda. Voor een aantal aspecten van het dagelijks leven van de Belgische niet-combattanten en met betrekking tot de propaganda-oorlog is dit bestand (AA 1794) dus zeker de moeite van het raadplegen waard.

In die zin kunnen dit bestand en zeker de hoger vernoemde egodocumenten een waardevolle aanvulling vormen op de grote 1914-1918 archieven elders.

Dirk Martin

17 / 3 / 2014

Qua themata komt het militaire aspect relatief het meeste aan bod. Een aantal jonge mannen, vooral van de "betere standen" , schrijven - soms dag aan dag - hun bevindingen in de bewegings- en de loopgravenoorlog lang of kort neer. Interessant is dat sommigen ook foto's namen, wat natuurlijk aan een relaas een andere dimensie geeft. Een goed voorbeeld daarvan vormen de *Carnets de Guerre 1914-1918* van de artillerieofficier Jean Timmermans (AB 2646). Soms zal de gebruiker iets gedetailleerder moeten zoeken ; in de *Historique du 2e Régiment d'Artillerie 1830-1940* door generaal J. Terlinden bv. vindt men in de bijlagen een uiteenzetting van de toenmalige kolonel Prudent Nuyten over de campagne 1914-1918 (AB 62).

Een tweede thema wordt gevormd door de egodocumenten van burgers achter het front die men onder de hoofding "leven van alledag" zou kunnen ordenen . Dit wordt beschreven vanuit verschillende steden (Namen, Antwerpen, Charleroi...), families (bekende - Terlinden, Daye... - en minder bekende), beroepen (auteur, priester...) en leeftijdsgroepen (onder de jongsten de korte maar ontroerende herinneringen van een kind *Yvonne 1914 War* door ene Yvonne Devos) (AB 1910).

En dan zijn er nog teksten die een zeer specifieke invalshoek hebben. Voor en door mekaar: een kopie van de *Erinnerungen aus dem Weltkrieg 1914/1918* van generaal Ludwig von Falkenhausen , gouverneur-generaal na von Bissing (AB 1720), de herinneringen van getuige Jeanne Jacqmot aan de Duitse oorlogsmisdaden in Tamines in 1914 (AB 2435), *Geschiedenis van den duiker aan den grenssteen 26 van*

Hulppost A-linie, sector Boezinge, juni 1917.
(Foto Cegesoma, nr 173.937)